

SECȚIUNEA 9. Concluzii de etapă

Prima etapă era destinată să ofere echipei de cercetare o primă orientare în teren, în special pentru partea de frontieră aflată la sud de orașul Roșiori. Linia valului roman – cunoscută, în cea mai mare parte, încă înainte de plecarea pe teren, datorită ortofotografiilor – a fost vizitată sistematic, segment de segment¹. Starea de conservare generală este proastă (mai ales în lunca Dunării), ea putând fi legată și de o particularitate de construcție: dacă conține materiale de construcție arse, și în ce cantitate. Zona de la sud de satul Băneasa are valuri nearse (sau cu material ars atât de puțin că este greu de văzut), iar cea de la nord de gara Troian – valuri arse, până aproape de Valea Bratcov, de unde apar din nou valurile nearse (fapt valabil, din experiența anilor trecuți, și pe Dealul Scrioștea sau în lunca Vedei, la Gresia).

Se poate face o relație, fie și provizorie, între valurile arse și resursa numită pădure, zona proximală Dunării putând a fi bănuită a fi fost o silvo-stepă încă din antichitate, suspiciune confirmată de harta Specht (1791), realizată înainte de o acțiune sistematică de despădurire. Motivele pentru care romanii au recurs la argilă arsă, ca material de construcție, sunt destul de evidente, chiar și la o manieră intuitivă: valurile construite cu argilă arsă s-au conservat mult mai bine decât cele în care acest material aparent lipsește (sau este puțin). Este interesantă și comparația între valurile care închid forturile și cele care delimitează granița: la Putinei granița nu conține argilă arsă, în timp ce pe fort ea este evidentă, chiar dacă nu în cantități mari. La Băneasa raportul se conservă: valul de graniță are puțină argilă arsă, dar vizibilă, în timp ce fortul este realizat cu abundență de material rezistent la spălare.

Până la proba contrarie, această tehnică de construcție a fost, se pare, deprinsă chiar în Câmpia Română², unde există relativ numeroase fortificații realizate similar, pentru Halstatt și La Tène (MOSCALU 1979, ZIRRA 2011). Este o interesantă probă a geniului ingineresc roman, care a știut să se adapteze la orice mediu geografic; mai mult, romanii au știut să învețe din cultura locală acele elemente care îi ajutau să se adapteze³.

Misiunile în teren au vizat și turnurile de observație de pe teren, pentru care se repetă constatarea că au supraviețuit material, vizibil la suprafață, cele în a căror construcție a fost înglobat material ars (pare situația de la sud de cătunul Măldăeni), sau care au fost arse post-funcționare (există două astfel de exemple lângă Urlueni).

Granița romană prezintă o variantă de construcție în zona cuprinsă între Valea Urlui și Dealul Scrioștea. Varianta de est, cea care ajunge până în periferia orașului Roșiori, era cunoscută de pe ortofotografii; varianta de vest, mult mai puțin evidentă, a fost căutată datorită contradicției dintre ceea ce noi vedeam și relatarea de final de veac XIX a lui Polonic. Harta Szathmári a oferit o sugestie, arătând „un drum care vine de nicăieri”, confirmată pe teren ca fiind varianta descrisă de Polonic. O misiune de dronă, la vest de Spitalul de Pneumo-ftiziologie, a făcut restul, închizând traseul⁴.

Cele două variante de construcție ale graniței romane, lângă Roșiori, reprezintă, probabil, o modificare a traseului inițial; foarte probabil varianta de vest reprezintă originalul (este cea mai

¹ Cu mici excepții, de pildă cei doi kilometri dintre gara Troianul și Valea Urlui, datorită dificultăților de acces, și fiindcă vremea nefavorabilă din noiembrie nu a mai permis ieșirea în câmp, pe drumuri de ogor.

² Desigur, concluzia va trebui sprijinită în viitor pe o verificare a datelor de literatură, pe acest aspect specific.

³ Ceea ce romanii au luat din culturile locale nu face de obicei obiectul comentariilor istoricilor, mult mai preocupați de moștenirea romană în provincii.

⁴ Exista o suspiciune prealabilă (TEODOR 2013, 159, fig. 63), care însă era departe de a fi o certitudine, având nevoie de o verificare în teren.

scurtă), fiind ulterior amendată cu o dezvoltare spre nord-est, pentru a ocupa dealul de deasupra orașului de azi – un excelent post de observație spre *barbaricum*.

În zona de la Valea Mocanului avem chiar și o a treia variantă, sugerată de un drum care... taie valul de frontieră, drum care nu poate fi decât roman (are o linie perfect dreaptă de peste 2 km). Acest episod ar putea fi legat de prima amenajare romană în Muntenia de vest, probabil cu ocazia războaielor dacice, la începutul veacului al II-lea.

Cercetarea de teren, de tip „perigheză liniară”, a dus în atenție câteva zone de un interes particular, definind câteva areale în care o periegheză sistematică ar fi benefică, de dorit, acum sau mai târziu. Acestea sunt, mai ales, cele din jurul forturilor de la Putineiu și Băneasa (fortul mare), pentru care există deja indicii că s-ar putea găsi dovezile existenței unor așezări civile, fie și relativ mici. La acestea se adaugă panta nordică a Văii Totița, unde avem probabil un post de pază la traversarea peste un pod, și, din nou, zona de la nord-est de Valea Mocanului, areal în care, probabil, o cercetare geofizică amănunțită ar putea releva gropile de ardere a argilei – materialul de construcție de bază.

Cercetarea aeriană este o componentă cheie a acestui proiect. Am parcurs, aici, două etape importante: începutul experimentului de randament pentru achiziția de imagine fotografică din dronă, respectiv primele teste – și două modele experimentale – pentru achiziția de fotografie verticală din avion. Ambele vor trebui continuate în etapa a doua a proiectului de cercetare.

Tot în această etapă am inițiat alte două componente cheie, în ansamblul strategiei de proiect: baza de date de toponimie – destinată a coopera la re-compunerea mediului ambiant al zonei de referință – și baza de date pentru ceramică, necesară ca bază referențială pentru ceramica recoltată în periegheză.

La capitolul diseminare – am promis un articol ISI, dar am produs două, având ambele ca scop să creeze conexiunile internaționale necesare oricărui proiect de cercetare care se respectă, mai ales pe un subiect – frontierele romane și tehnologiile de ultimă generație – care este de interes evident, dincolo de granițele naționale. La acestea se adaugă prezența noastră activă în mai multe conferințe de rang internațional.

Într-o singură frază concluzivă – considerăm că ne-am atins obiectivele vitale, așa cum au fost ele planificate, și privim cu încredere puțința noastră de a realiza proiectului în cele mai bune condiții, dacă, desigur, condițiile financiare vor fi, cel puțin, cele prezente.